

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ ПАВЛА ЧУБИНСЬКОГО»
КАФЕДРА «МИСТЕЦТВО СПІВУ»**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з навчальної роботи

Сергєєнко О.М.

1 вересня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
ТЕОРІЯ МУЗИКИ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
Спеціальність	В 5 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«СПІВ»
Статус дисципліни	Обов'язкова

Київ 2025

Робоча програма навчальної дисципліни **«ТЕОРІЯ МУЗИКИ»** для здобувачів вищої освіти галузі знань **В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»**, спеціальність **В 5 «Музичне мистецтво»**, освітньо-професійної програми **«Спів»**.

Розробник: **Супрун Олена Володимирівна** доктор філософії, доцент

Робочу програму розглянуто та перезатверджено на засіданні кафедри «Мистецтво співу»

протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри Кочерга А. І.

1. Опис освітнього компоненту для ступеня освіти «Бакалавр»

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки: I-й	
Загальна кількість годин – 90		
Кількість модулів – 1 Змістовні модулі 2	Семестри:	
Тижневих годин групових занять для денної форми навчання: 2 години на тиждень денна	I	
	Групові:	
	Лекційні: 16	Лекційні - 4
	Практичні-16	Практичні – 4
Для заочної форми навчання: 1-й семестр – 8 годин. Самостійна робота здобувача 82 години.		
Форма підсумкового контролю: Диференційований залік I семестр	Самостійна робота:	
	58	82

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу:

- дати здобувачам вищої освіти систему знань та навичок, необхідних для розумінняосновних засобів музичної виразності;
- дати здобувачам вищої освіти необхідні знання щодо музики як мистецтва і мелодії
- розширити музичний кругозір, збагатити загальнокультурний рівень
- здобувачів вищої освіти;
- сприяти розвитку професійних навичок, свідомому відношенню до тексту музичних творів.

Завдання курсу:

- сформувати свідоме сприйняття музики;
- формування у здобувачів вищої освіти елементарних музично-технічних навичок ,необхідних як під час вивчення курсу, так і в подальшому музичномурозвитку;
- опанування основними засобами музичної виразності (спочатку в ізольованому виді, а потім у їх взаємозв'язках);
- підготування до практичних робіт в курсі сольфеджіо, гармонії, аналізу музичних творів.

Після опанування освітнього компоненту «Теорія музики» здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- нотне письмо;
- літерне позначення звуків;
- енгармонічну заміну звуків;
- значення мелодії та її будову;
- лади: мажор і мінор та народні лади;
- тональності кварто-квінтового кола;
- ключові знаки тональностей;
- метро-ритмічну організацію музики;
- прості інтервали поза ладом і в ладу;
- акорди (тризвуки, септакорди) поза ладом і в ладу;
- типи тональних співвідношень;
- ладову альтерацію та хроматичну гаму;
- хроматичні інтервали та альтеровані інтервали та акорди;
- розуміти модуляцію та відхилення;
- мелізми та їх розшифровку;
- транспонування та способи транспонування;
- основні музичні темпи та терміни.

вміти:

- записувати звуки на нотному стані у різних октавах, ключах;
- аналізувати просту мелодію;
- будувати та визначати три види мажору та мінору;
- будувати та визначати лади народної музики;
- знаходити паралельні, одноіменні, енгармонічні, однотерцеві тональності;
- визначати тональність наданого музичного фрагменту;
- визначати розмір у наданих нотних прикладах;
- розділяти на такти нотні приклади з зазначеним розміром;
- виконувати групування нот в тактах, згідно розміру;
- будувати (письмово та на фортепіано) всі прості інтервали зоберненнями;
- визначати прості та складені інтервали у нотному тексті;
- будувати та визначати у нотному тексті тритони та характерні інтервали з розв'язанням;
- будувати та визначати від даного звуку тризвуки чотирьох видів;
- септакордів семи видів та вміти визначати їх у нотних прикладах;
- будувати тризвуки з оберненнями в ладу, домінантсептакорд з оберненнями та розв'язанням, ввідні септакорди з оберненнями та розв'язаннями;
- септакорд II ступеню з розв'язанням;
- будувати акордові послідовності за цифровкою;
- визначити тональності першого ступеню спорідненості;
- письмово транспонувати мелодію

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни:

- Середня спеціалізована музична освіта, диплом молодшого спеціаліста та / або фахового молодшого бакалавра
- Обов'язкове попереднє вивчення в обсязі 8 класів ДМШ предметів сольфеджіо, музичної літератури.

4. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньої програми «Спів», вивчення освітнього компоненту «Теорія музики» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.	ПРН 7
Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / менеджерській / лекторській / звукорежисерській практичній діяльності.	ПРН 11
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	ПРН 15
Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.	ПРН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування освітнього компоненту «Теорія музики»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в	ПРН 7

різних дослідницьких жанрах.	
Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / менеджерській / лекторській / звукорежисерській практичній діяльності.	ПНР 11
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПНР 12
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	ПНР 15
Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.	ПНР 17

ЗАГАЛЬНІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЩО ФОРМУЮТЬСЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Відповідно до освітніх програм, вивчення освітнього компонента «Теорія музики» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання через такі компетентності: (ЗК – загальні СК- спеціальні)

Відповідність визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК

Шифр	Назва компетентності	дескриптори НРК				Результатив навчання
		Знання	Уміння	Комунікація	Відповідальність і автономія	
		<p>Зн1 Концептуальні знання набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень</p> <p>Зн2 Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності</p>	<p>Ум1 Розв'язання складних непередбачуваних завдань проблеми спеціалізованих сферах професійної діяльності та / або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів</p>	<p>K1 Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності</p> <p>K2 Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію</p>	<p>AB1 Управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах</p> <p>AB2 Відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб</p> <p>AB3 Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності</p>	
	Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, звукорежисури, музичного оформлення та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.				ПРН 4, ПРН 7 ПРН 11 ПРН 12 ПРН 15, ПРН 17
Загальні компетентності (ЗК)						
ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.	Зн1	Ум1	K1	AB3	ПРН 4, ПРН 7 ПРН 11 ПРН 12 ПРН 15, ПРН 17
ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Зн1, Зн2	Ум1	K1, K2	AB1, AB2, AB3	ПРН 4, ПРН 7 ПРН 11 ПРН 12 ПРН 15, ПРН 17

ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Зн1,Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1,АВ2,АВ3	ПРН 4, ПРН 7 ПРН 11 ПРН 12 ПРН 15, ПРН 17
ЗК 4	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	Зн1,Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1,АВ2,АВ3	ПРН 4, ПРН 7 ПРН 11 ПРН 12 ПРН 15, ПРН 17
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	Зн1,Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1,АВ2,АВ3	ПРН 4, ПРН 7 ПРН 11 ПРН 12 ПРН 15, ПРН 17
ЗК 6	Навички міжособистісної взаємодії.	Зн1,Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1,АВ2,АВ3	ПРН 7 ПРН 11 ПРН12, ПРН 15 ПРН 17
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Зн1,Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1,АВ2,АВ3	ПРН 4, ПРН 7 ПРН 11 ПРН 12 ПРН 15, ПРН 17
ЗК 9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Зн1,Зн2	Ум1	К1, К2	АВ2,АВ3	ПРН 4, ПРН 7 ПРН 11 ПРН 12 ПРН 15, ПРН 17
ЗК 12	Здатність працювати автономно.	Зн1,Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1,АВ2,АВ3	ПРН 4, ПРН 7 ПРН 11 ПРН 12 ПРН 17
ЗК 14	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	Зн1,Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1,АВ3	ПРН 4, ПРН 7 ПРН 12, ПРН 15, ПРН 17
Спеціальнікомпетентності (СК)						
СК 3	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва	Зн1,Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1,АВ2,АВ3	ПРН 4, ПРН 11, ПРН 15,
СК 4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.	Зн1,Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1,АВ2,АВ3	ПРН 4, ПРН 7 ПРН 11 ПРН 12 ПРН 15, ПРН 17
СК 5	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.	Зн1,Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1,АВ2,АВ3	ПРН 4, ПРН 7 ПРН 11 ПРН 12 ПРН 15, ПРН 17
СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та	Зн1,Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1,АВ2,АВ3	ПРН 4, ПРН 7 ПРН 11 ПРН 12

	використовувати професійні знання у практичній діяльності.					ПРН 15
СК 10	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.	Зн1,Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1,АВ2,АВ3	ПРН 4, ПРН 11 ПРН 15
СК 11	Здатність оперувати професійною термінологією.	Зн1,Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1,АВ2,АВ3	ПРН 4, ПРН 7 ПРН 11 ПРН 12 ПРН 15
СК 12	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.	Зн1,Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1,АВ2,АВ3	ПРН 4, ПРН 7 ПРН 11 ПРН 12 ПРН 15
СК 13	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.	Зн1,Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1,АВ2,АВ3	ПРН 4, ПРН 7 ПРН 11 ПРН 12 ПРН 15, ПРН 17

5.Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання

5.1 Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з освітнього компоненту є:

- індивідуальне опитування;
  - спів елементів музичної мови;
  - слуховий аналіз в ладу та поза ладом;
  - теоретичне опитування;
  - виконання письмових завдань з побудови акордів, інтервалів, їх послідовностей та ладів.
- диференційований залік.

5.2 Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з освітнього компоненту є:

Поточний контроль - це оцінювання засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу під час проведення аудиторних занять.

Підсумковий (семестровий) контроль – це період підведення підсумків навчальної роботи здобувачів вищої освіти протягом семестру.

Контроль самостійної роботи – дозволяє виявити вміння здобувачів вищої освіти орієнтуватися в інформаційних потоках, підбирати та узагальнювати матеріали, необхідні для вирішення визначеного кола завдань.

Поточний контроль.

Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та здобувачами, управління навчальною мотивацією здобувачів вищої освіти. Поточний контроль здійснюється у процесі вивчення освітнього компоненту з метою виявлення ступеня розуміння здобувачем вищої освіти засвоєного навчального матеріалу та вміння застосовувати його у практичній роботі. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується викладачем – для коригування методів і засобів навчання. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується здобувачем вищої освіти – для планування самостійної роботи. Поточний контроль проводиться з метою діагностики рівня засвоєння матеріалу під час аудиторних занять.

Модульний контроль. Проведення модульного контролю знань є обов'язковим контролем якості засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного матеріалу модуля – проводиться з метою систематизації знань. Модульний контроль має на меті оцінити рівень цілісного бачення здобувача вищої освіти проблематики завершеної частини навчальної освітнього компоненту, сконцентрованої в навчальному модулі та вміння орієнтуватися в теоретичних і практичних питаннях, які визначають зміст даної частини курсу.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення аудиторних занять і оцінюється сумою набраних балів. При виставленні балів за поточний контроль оцінці підлягають:

- рівень теоретичних знань;
- опрацювання навчального матеріалу з освітнього компоненту, передбачений для самостійного засвоєння;
- індивідуальні завдання

Оцінювання поточної діяльності проводиться на кожному занятті при засвоєнні кожної теми змістовного модуля. Контроль засвоєння змістового модуля проводиться на останніх практичних заняттях вивчення тем.

До контролю модуля допускаються лише ті здобувачі вищої освіти, які виконали всі види робіт, передбачених навчальною програмою (відпрацьовані пропущені заняття тощо).

Форми модульного контролю знань здобувачів вищої освіти:

Диференційований залік 1 семестр

Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1

Поточна та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		СР	25
T1,T2	T3	T4	T5		
5	5	5	5	5	

Поточна та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4		СР	30
T6	T7	T8	T9		
5	5	5	5	10	

Поточна та самостійна робота					Диф.зал.	Сума
Змістовий модуль 5						45
T10	T11	T12	T13	СР		
5	5	5	5	5	20	100

T – теми програми навчальної освітнього компоненту

СР – самостійна робота

МК – модульний контроль знань (диференційований залік)

Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	МОДУЛЬ 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Робота на практичних заняттях – виконання практичних завдань	6	30
Усне опитування за темами програми	4	20
Фронтальне опитування	2	10
Самостійна робота	4	20
Диференційований залік - тестування	1	20
	17	100

Система бальних оцінок за темами оцінюється за шкалою *від 1 до 5 балів*. Кількість балів за роботу за практичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчальної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг виконання завдання та демонстрація знань під час опитування;
- виконання завдань самостійної роботи

Оцінювання завдання тем модуля

Індивідуальне або групове опитування, виконання практичних завдань	Критерії оцінювання для поточного контролю
«5»	Здобувач вищої освіти вільно володіє термінологією та може дати точні або майже точні відповіді на теоретичні питання. Повно та послідовно викладає теоретичний матеріал, з мінімальними зауваженнями виконує письмові роботи: записує гармонічні послідовності, інтервальні ланцюжки, точно інтонує з дотриманням метро-ритму музичні приклади з аркушу чи з акомпанементом. Систематично готується до занять. Здатен проаналізувати свою роботу, та виправити помилки. Значну увагу приділяє самостійній роботі, проявляє творчу ініціативу при виконанні завдань з дисципліни.
«4»	Здобувач вищої освіти демонструє добрий рівень знань теоретичного матеріалу та не припускається грубих помилок у викладенні теоретичних положень. Загалом вірно і точно виконує всі форми практичних завдань зі слухового аналізу, співу, письмових робіт, але допускає дві-три неточності. Систематично готується до занять. Здатен самостійно працювати та аналізувати свою роботу.
«3»	Здобувач вищої освіти демонструє задовільний рівень знань, не завжди точно розкриває зміст матеріалу, не завжди повно і правильно відповідає на питання. Допускає суттєві помилки під час виконання практичних завдань або ж робить завдання фрагментарно. Під час виконання практичних завдань спостерігаються окремі помилки в розумінні інтонаційних, метро-ритмічних особливостей музичних прикладів, вправ з слухового аналізу, гармонічної

«2»	логіки акордових ланцюжків чи художніх музичних творів. Виклад матеріалу не відповідає вимогам повноти, системності, логічності. Здобувач вищої освіти слабо орієнтується в музично-теоретичних визначеннях, виявляє знання музичного матеріалу обсягом до 50%, допускає грубі помилки у його тлумаченні. Не володіє спеціальною термінологією, не може впоратися з жодним з практичних завдань, демонструє незадовільний рівень знань. Не систематично готується до занять. Відсутність системності, старанності в оволодінні фаховими знаннями, уміннями, навичками.
«1»	Здобувач вищої освіти слабо орієнтується в музично-теоретичних визначеннях, виявляє знання музичного матеріалу обсягом менше 50%. Не володіє спеціальною термінологією, не може впоратися з жодним з практичних завдань, допускає грубі помилки, демонструє незадовільний рівень знань. Не систематично готується до занять. Відсутність системності, старанності в оволодінні фаховими знаннями, уміннями, навичками.

Кількість балів за роботу з практичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- індивідуальні завдання;
- контрольне прослуховування;

Оцінювання завдання самостійної роботи.

Контроль самостійної роботи. Зміст самостійної роботи визначається робочою навчальною програмою освітнього компонента та методичними рекомендаціями викладача.

Завдання цього виду контролю спрямовані на:

- розвиток пізнавальних здібностей та творчої ініціативи здобувачів вищої освіти;
- виховання самостійності, відповідальності та організованості;
- формування самостійного мислення, здібностей до саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації;
- опанування здобувачами вищої освіти елементів методики наукових досліджень.

Основними формами контролю самостійної роботи є:

- рефлексивний контроль, усне ропитування;
- індивідуальні співбесіди;
- перевірка письмових завдань.

Бали	Критерії оцінювання
5	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко опрацьовує теоретичний матеріал вільно володіє термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних

	думок, здійснює аналіз та робить висновки. В повному об'ємі оволодів завданнями теми.
4	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, опрацьовує теоретичний матеріал, володіє термінологією, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки. В повному об'ємі оволодів завданням теми.
3	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Нездатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово, без аргументації та обґрунтування викладає окремі питання, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1	Завдання зроблено не вчасно. Здобувач вищої освіти допускає суттєві помилки, не володіє навчальним матеріалом.

Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань здобувачів вищої освіти

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період навчання. Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань здійснюється через індивідуальне опитування, спів елементів музичної мови, спів з акомпанементом, читання з аркушу, слуховий аналіз в ладу та поза ладом, письмову роботу.

Семестрова оцінка виставляється за умови виконання здобувачем вищої освіти усіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни та визначається як сума балів, отриманих при здійсненні поточного і підсумкового контролю.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю Диференційований залік

Зміст завдань модульного контролю знань здобувачів освіти має на меті перевірити рівень підготовки з освітнього компоненту «Теорія музики», яка передбачає:

- усне та письмове опитування;
- письмові завдання;
- тестування.

Критерії оцінювання диференційованого заліку

Критерії оцінювання	бали модульного контролю знань
----------------------------	---------------------------------------

Здобувач освіти повністю оволодів теоретичним і практичним матеріалом освітнього компоненту. Робить власні висновки, аналізує вивчений матеріал, самостійно оцінює явища, факти, виявляючи при цьому особисту позицію.	15 – 20
Здобувач освіти володіє вивченим матеріалом на достатньому рівні. Аналізує матеріал, наводить власні приклади, але не завжди впевнено і точно. Самостійно готує практичні завдання, але має потребу в консультації викладача.	12 – 14
Здобувач освіти повністю опрацював програму за семестр та деяку кількість літератури, засвоїв навчальний матеріал, досить повно аналізує художньо-образний зміст твору, але не чітко формулює власні думки та має стандартне мислення, йому бракує власних узагальнень, асоціацій, висновків	8 – 11
Здобувач освіти засвоїв менше половини навчального матеріалу, але виявляє знання і розуміння основних питань курсу і здатен поверхово аналізувати вивчений матеріал та відтворювати практичні завдання з помилками. Плується в термінології.	5 – 7
Здобувач освіти в дуже обмеженому обсязі знає навчальний матеріал (теоретичний і музичний); виявляє елементарні навички та знання музичної термінології, має здатність лише до репродуктивного мислення. Припускається помилок у знанні музичного матеріалу, демонструє бідний словниковий запас.	2 – 4
Здобувач освіти не засвоїв навчальний матеріал. Не усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності. Потребує повторного вивчення курсу.	1

Критерії оцінювання тестового завдання:

- «відмінно» – здобувач вищої освіти вирішив 95-100 % із запропонованого набору тестових завдань;
- «добре» – здобувач вищої освіти вирішив 80-94 % із запропонованого набору тестових завдань;
- «задовільно» – здобувач вищої освіти вирішив 60-79 % із запропонованого набору тестових завдань;
- «незадовільно» – здобувач вищої освіти вирішив менше, чим 60 % із запропонованого набору тестових завдань.

Модуль вважається складеним, якщо здобувач вищої освіти набрав **від 60 до 100 балів** за всі види робіт протягом модулю.

Сума балів, накопичених здобувачем вищої освіти за виконання всіх видів поточних навчальних завдань (робіт) та на підсумковому модульному контролі знань, свідчить про ступінь оволодіння ним програмою освітнього компонента. Протягом вивчення модулю здобувачі вищої освіти можуть набрати від 0 до 100 балів, що переводиться у національну шкалу оцінювання і відповідно у шкалу ECTS. Кількість балів відповідає певному рівню засвоєння дисципліни.

Сума балів	Шкала ECTS	Національна 5-тибальна шкала	Визначення
90-100	A	5	Відмінно
82-89	B	4	дуже добре
74-81	C		Добре

64-73	D	3	Задовільно
60-63	E		Достатньо
35-59	FX	2	незадовільно з можливістю повторного перескладання
0-34	F		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням

6. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

6.1 Зміст освітнього компоненту

Модуль 1

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗВУК. МЕЛОДІЯ. МЕТРО-РИТМ.

Мета Сформувані базові знання про музичний звук та його властивості, як основу професійної діяльності звукорежисера. Ознайомити з поняттям мелодії, її структурними ознаками та роллю у музичному творі. Розкрити значення метру, ритму та темпу як організуючих чинників музичного часу. Навчити аналізувати та відтворювати музичні приклади з урахуванням властивостей звуку, мелодичної лінії та ритмічної організації. Показати практичне застосування знань про звук, мелодію та ритм у роботі звукорежисера: синхронізація, монтаж, баланс, виразність. Розвинути навички самостійного нотного запису, ритмічного моделювання та творчої інтерпретації музичного матеріалу.

Тема 1. Вступ. Музичний звук та його властивості. Система нотного письма.

Курс теорії музики як навчальна дисципліна, його зміст та практичне значення. Музичні звуки та шуми. Історія створення нотного письма. Нотний стан. Дві системи назви звуків. Ключі. Октави. Клавіатура фортепіано. Тривалості звуків та пауз, знаки подовження тривалостей. Півтон. Тон. Знаки альтерації. Діатонічні та хроматичні тони і півтони. Енгармонізм. Музичний стрій. Знаки скорочення та спрощення нотного письма.

Завдання для самостійної роботи. Скласти опорний конспект про властивості музичного звуку (з прикладами). Пояснити, як кожна властивість впливає на сприйняття музики. Записати просту мелодію у нотах (8–12 тактів) із використанням різних тривалостей та пауз. Визначити, які властивості звуку відображені у цьому нотному прикладі. Порівняти два варіанти нотного запису однієї мелодії (наприклад, у різних тональностях чи ритмічних варіаціях). Визначити, як зміни у нотному письмі впливають на звучання та сприйняття.

Тема 2. Мелодія

Значення мелодії. Напрямки руху мелодії. Кульмінація. Загальні відомості про будову музичної мови: період, речення, фраза, мотив. Поняття мелодії як основного елементу музичної мови. Ознаки мелодії: напрям руху, амбітус, інтонаційна виразність. Роль ритму та метроритмічної організації у формуванні мелодії. Мелодія та її функція у музичному творі. Особливості сприйняття мелодії

Завдання для самостійної роботи. Дати визначення мелодії та її основних ознак. Пояснити, як мелодія взаємодіє з гармонією та ритмом. Записати у нотах коротку мелодію (8–12 тактів) у двох варіантах: плавний рух (поступовий, кантиленний); контрастний рух (стрибки, ритмічні акценти). Визначити амбітус

кожної мелодії. Обрати відому пісню чи інструментальний твір. Проаналізувати мелодію: напрям руху, інтонаційні особливості, виразність. Пояснити, як мелодія впливає на емоційне сприйняття твору. Скласти власну мелодію для заданого ритмічного малюнка (наприклад, 4 такти у розмірі 4/4). Запропонувати варіант інтерпретації цієї мелодії у різних тембрових рішеннях (фортепіано, гітара, вокал).). Надати відповіді на питання: Де можна зустріти найбільш закінчений прояв мелодизму? Що є основою будь-якої мелодії? Що при цьому набуває особливого значення?

Зробіть аналіз мелодичної лінії за планом: а) визначте загальну спрямованість мелодичного руху (висхідний, нисхідний, хвилеподібний, змішаний); б) прослідкуйте, як змінюється рух мелодії (висхідний переходить у нисхідний, навпаки чи зосереджений на місці); в) знайдіть кульмінацію і вкажіть її місцезнаходження; г) визначіть характер мелодичного руху (плавний рух, поступовий, зі стрибками, змішаний); д) за наявності великих стрибків встановіть співвідношення стрибків і плавного руху мелодії); е) знайдіть мелодичні звороти, які повторюються (повторення без змін, секвенційне повторення, варіаційне повторення).

Тема 3. Метр. Ритм. Темп.

Метро-ритмічна організація музики. особливе значення ритму у народній музиці, сучасній естрадній та джазовій музиці. Прості, складні, мішані, змінні розміри, синкопа та її види, особливі форми поділу тривалостей у тактах. Поліритмія. Основні правила групування нотних тривалостей в тактах. Особливості групування тривалостей у вокальній музиці. Темп, його значення. Позначення темпу італійською мовою. Поняття метру – організація музичного часу, сильні та слабкі долі. Ритм як співвідношення тривалостей звуків і пауз. Темп як швидкість виконання музичного твору. Взаємозв'язок метру, ритму та темпу у музичному процесі. Роль ритмічної організації.

Завдання для самостійної роботи. Дати визначення понять «метр», «ритм», «темп». Пояснити їх взаємозалежність та роль у музичному творі. Записати ритмічний малюнок у двох різних метрах (наприклад, 2/4 та 3/4). Виконати цей малюнок у двох темпах (повільному та швидкому) та описати відмінності у сприйнятті. Обрати музичний твір (пісню чи інструментальну композицію). Визначити його метр, ритмічні особливості та темп. Пояснити, як ці параметри впливають на характер і емоційність твору. Розкрити питання: Що належить до основних засобів музичної мови? Які існують специфічні засоби виразності в музиці для підкреслення та підсилення музичної мови? Зробити метро-ритмічний і синтаксичний аналіз мелодії наведених прикладів за планом: а) ритм окремих побудов мелодії (рівномірний, нерівномірний, синкопований, пунктирний тощо); б) ритмічні фігури, що повторюються; в) зміна ритму, якщо є, і як вона відбувається (поступово, контрастноспівставляється, прискорюється, розширюється, ускладнюється); г) мотиви, фрази, речення – повторність (тотожність), контраст, варіювання; д) каденції (проста, складна, автентична, плагальна, перервана, стійка, нестійка). Обрати музичний твір (пісню чи

інструментальну композицію). Визначити його метр, ритмічні особливості та темп. Пояснити, як ці параметри впливають на характер і емоційність твору. Скласти власний ритмічний малюнок (4–8 тактів) у заданому метрі. Запропонувати варіанти його виконання у різних темпах та описати зміни у виразності. Написати коротке есе (1 сторінка) на тему: «Роль ритму і темпу у формуванні музичного образу».

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЛАД. ЛАДИ НАРОДНОЇ МУЗИКИ.

Мета. Ознайомити з поняттям ладу як системи організації музичних звуків. Розкрити особливості мажорних та мінорних ладів, їх емоційно-виразні характеристики. Дати уявлення про народні лади (дорійський, фрігійський, міксолідійський, тощо) та їх роль у формуванні національної музичної традиції. Сформувати навички аналізу та розпізнавання ладових структур у музичних прикладах. Показати практичне значення знань про лад у роботі звукорежисера: інтерпретація музичного матеріалу, вибір тембрових рішень, створення емоційного балансу. Розвинути творче мислення через роботу з народними мелодіями та їх ладовими особливостями.

Тема 4. Лад. Тональність.

Короткий огляд історії виникнення ладів від простих монодичних ангемітонних через натуральну діатоніку, мажор, мінор до хроматики та поліладовості. Лад - "інтонаційний словник епохи". Поняття ладу як системи організації звуків. Види ладів: мажор, мінор, народні та модальні лади. Тональність як ладова основа музичного твору. Взаємозв'язок між ладом і тональністю. Емоційно-виразні характеристики різних ладів і тональностей. Практичне значення знань про лад і тональність у роботі звукорежисера (аналіз, інтерпретація, баланс).

Завдання для самостійної роботи. Дати визначення понять «лад» і «тональність». Розкрити виразові можливості елементів музичної мови у створенні музичного образу - мелодії, гармонії, ритму, ладу, тональності, штрихів, регістру, тембру, фактури музичної тканини, динаміки, темпу тощо – на прикладі одного з музичних творів. Описати основні відмінності між мажорним і мінорним ладом. Записати коротку мелодію (8–12 тактів) у мажорі та мінорі. Порівняти емоційне забарвлення обох варіантів. Обрати відомий музичний твір. Визначити його тональність і лад. Пояснити, як вибір тональності впливає на характер твору. Скласти власну мелодію у будь-якому народному ладі (дорійському, фрігійському, міксолідійському тощо). Описати її виразні особливості. Написати коротке есе (1 сторінка) на тему: «Лад і тональність як основа музичної виразності».

Тема 5. Лади народної музики

Народні лади - лідійський, міксолідійський, дорійський, фрігійський, пентатоніка, думні лади у прикладах ("троїсті музики", танцювальні та чумацькі пісні, думи, твори українських та російських композиторів). Мажороміenor, їх різновиди у класичній музиці та сучасному масовому мистецтві. Характеристика народних

ладів: дорійський, фрігійський, лідійський, міксолідійський, еолійський тощо. Емоційно-виразні особливості кожного ладу. Використання народних ладів у фольклорі та сучасній музиці. Поліладовість як провідний принцип музики ХХ століття. "Блюзова гама" - основа джазу. Поняття ладу та його роль у музичній системі. Значення ладової основи для звукорежисера (інтерпретація, темброві рішення, створення атмосфери).

Завдання для самостійної роботи. Розкрити питання: Поняття «лад» ви вважаєте загальноприйнятим (зустрічається в інших видах мистецтв) чи специфічним, притаманним тільки музиці? Поясніть. Які ви знаєте історично диференційовані назви ступенів ладу, зумовлені розвитком нотації, мелодичними і гармонічними співвідношеннями тонів ладу? Яка координата буде домінуючою – висотна чи часова – у визначенні ладу? Наведіть приклади визначень. Описати основні ознаки кожного ладу (дорійський, фрігійський, міксолідійський тощо). Записати коротку мелодію (8–12 тактів) у будь-якому народному ладі. Визначити її характерні інтонаційні особливості. Обрати українську народну пісню. Визначити лад, у якому вона побудована. Пояснити, як лад впливає на емоційне забарвлення твору. Скласти власну мелодію у двох різних народних ладах (наприклад, дорійському та міксолідійському). Порівняти їх виразність та емоційний ефект.

Модуль 2

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ІНТЕРВАЛИ ПОЗА ЛАДОМ І В ЛАДУ.

Мета. Ознайомити з поняттям інтервалу як основної одиниці музичної структури. Розкрити відмінності між інтервалами, що функціонують у межах ладу, та інтервалами поза ладом. Сформувати розуміння ролі інтервалів у побудові мелодії, гармонії та музичної виразності. Навчити аналізувати інтервали у музичних прикладах, визначати їх ладову функцію та емоційне забарвлення. Показати практичне значення інтервалів для звукорежисера: робота з інтонаційною точністю, балансом, тембровими рішеннями та гармонійним звучанням. Розвинути навички самостійного нотного запису та слухового розпізнавання інтервалів у різних музичних контекстах.

Тема 6. Інтервали.

Поняття інтервалу як відстані між двома звуками. Види інтервалів. Ступенева та тонова величина інтервалів. Класифікація інтервалів за якістю (чисті, великі, малі, збільшені, зменшені). Обернення інтервалів. прості інтервали. Складені інтервали. Зменшені та збільшені інтервали. Консонанси та дисонанси. Інтервали в ладі та поза ладом. Емоційно-виразні характеристики інтервалів. Практичне значення інтервалів – інтонаційна точність, гармонійний баланс, виразність.

Завдання для самостійної роботи. Дати визначення інтервалу. Скласти таблицю класифікації інтервалів (чисті, великі, малі, збільшені, зменшені). Записати приклади інтервалів від ноти «до» (чисті, великі, малі). Визначити їх звучання на інструменті або у програмі для нотного набору. Обрати музичний твір і визначити, які інтервали найчастіше зустрічаються. Пояснити, як вони впливають на характер мелодії. Скласти коротку мелодію (8–12 тактів), використовуючи контрастні

інтервали (наприклад, секунди та квінти). Описати, як змінюється виразність залежно від вибору інтервалів. Побудувати на фортепіано від усіх основних ступенів всі види тризвуків. Побудувати на фортепіано від усіх проміжних ступенів звукоряду всі види тризвуків (вгору і вниз). Від основних ступенів побудувати всі види септакордів. Визначити знаки у тональностях, користуючись закономірністю виникнення останнього діезу у мажорних дієтих тональностях на VII ступені ладу, а останнього бемолю у мажорних бемольних тональностях на IV ст.

Тема 7. Інтервали в умовах ладу.

Визначення інтервалів у межах ладу. Стійкі та нестійкі інтервали. Інтервали як основа мелодичного та гармонічного розвитку. Інтервали на ступенях натурального мажору і мінору. тритони в натуральних та гармонічних ладах. Принцип розв'язання інтервалів. Характерні інтервали та їх розв'язання. Емоційно-виразні характеристики інтервалів у різних ладах. Практичне значення: інтонаційна точність, баланс, гармонійне звучання.

Завдання для самостійної роботи. Дати визначення інтервалів у межах ладу. Скласти таблицю стійких і нестійких інтервалів у мажорі та мінорі. Записати приклади інтервалів у мажорному та мінорному ладах (секунда, терція, квінта, октава). Визначити їх функцію (стійкі чи нестійкі). Обрати музичний твір у мажорі та визначити, які інтервали найчастіше використовуються. Пояснити, як вони впливають на характер мелодії. Скласти коротку мелодію (8–12 тактів) у мажорному ладі, використовуючи переважно стійкі інтервали. Створити варіант цієї мелодії з акцентом на нестійкі інтервали та порівняти виразність. Знайти у музичній літературі приклади, що написані: а) у гармонічному мажорі; б) у гармонічному мінорі; в) у мелодичному мінорі. Знайти до кожної тональності квантового кола паралельну і однойменну тональність. Називати ключові знаки. Підібрати на фортепіано знайомі мелодії у різних тональностях. Записати їх нотами.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. АКОРДИ ПОЗА ЛАДОМ І В ЛАДУ

Мета. Ознайомити з поняттям акорду як гармонічного поєднання звуків. Розкрити відмінності між акордами, що функціонують у межах ладу, та акордами поза ладом. Сформулювати розуміння ролі акордів у побудові гармонії та музичної виразності. Навчити аналізувати акорди у музичних прикладах, визначати їх ладову функцію та емоційне забарвлення. Показати практичне значення акордів: робота з гармонійним балансом, тембровими рішеннями, створенням емоційної атмосфери. Розвинути навички слухового розпізнавання та нотного запису акордів у різних музичних контекстах. Сприяти розвитку творчого мислення через складання гармонічних послідовностей із використанням акордів у ладі та поза ладом.

Тема 8. Акорд. Тризвук. Септакорд.

Акорди. Поняття акорду як гармонічного поєднання трьох і більше звуків.

Структура акордів. Види акордів. Септакорд: будова, види (домінантовий, малий, великий, зменшений). Тризвук, його різновиди. Тризвук: структура, види (мажорний, мінорний, збільшений, зменшений). Обернення мажорного та мінорного тризвуків, їх різновиди. Обернення септакордів. Функції акордів у ладу та їх роль у гармонічному розвитку. Практичне значення акордів: гармонійний баланс, виразність, створення музичної атмосфери.

Завдання для самостійної роботи. Розкрити питання: Скільки видів тризвуків існує в музиці? Що таке обернення тризвуку? Від чого походить назва і цифрові позначення тризвуків та їх обернень? Які тризвуки і чому відносяться до консонансів? Які – до дисонансів? Яку назву отримують звуки, які входять до складу тризвуку (його обернень)? Чи вірним буде визначення: «квартсекстакорд будується на квінтовому тоні»? В чому полягає особливість обернень збільшеного тризвуку? Скласти таблицю видів тризвуків і септакордів із прикладами. Визначити за групуванням розміри наступних тактів: В.Хвостенко „Задачи и упражнения по элементарной теории музыки” розділ III (4), завдання 2 (стор. 57-58) Побудувати на фортепіано і розв’язати тритони (зб.4, зм.5) у тональностях Н - dur, Des-dur, Fis-dur, gis-moll, b-moll, dis-moll (зб.4 будується на IV і VI ступенях, а зм.5 на II і VII ступенях). Обрати музичний твір і визначити, які акорди (тризвуки та септакорди) найчастіше зустрічаються. Пояснити їх роль у гармонічному розвитку твору. Скласти коротку гармонічну послідовність (4–8 тактів) із використанням тризвуків. Створити варіант цієї послідовності із застосуванням септакордів та порівняти виразність. Написати коротке есе (сторінка) на тему: «Роль тризвуків і септакордів у створенні гармонічної виразності».

Тема 9. Акорди в умовах ладу

Тризвуки та їх обернення на ступенях мажору і мінору. Принципи розв’язання. Головні тризвуки ладу, їх обернення, розв’язання. Зменшені тризвуки VII, II ступенів у натуральному мажорі і мінорі, їх розв’язання. Збільшений тризвук VI ступеня в гармонічному мажорі та III ступеня в гармонічному мінорі, їх розв’язання. Септакорди на ступенях мажору і мінору. Домінантсептакорд, його обернення, розв’язання. Септакорди VII ступеня, їх обернення та розв’язання двома способами. Септакорд II ступеня, його розв’язання двома способами.

Поняття акорду як гармонічного поєднання звуків. Акорди, що утворюються у межах мажорного та мінорного ладу. Функції акордів у ладу: тоніка, субдомінанта, домінанта. Стійкі та нестійкі акорди. Роль акордів у гармонічному розвитку музичного твору. Практичне значення: гармонійний баланс, виразність, створення музичної атмосфери.

Завдання для самостійної роботи. Опрацювати методичну та наукову літературу. Записати тези у опорний конспект.

Розкрити питання: Створіть таблицю акордів головних ступенів, їх обернень, D7, його обернень в тісному розташуванні в тональностях на 0-3 знаки в ключі. Створіть схему зміни розташування та мелодичного положення чотириголосного тризвука і септакорда. Складіть ступеневу таблицю (схему, інтелект-карту)

септакордів V, VII, II степенів та їх обернень в ладових умовах і визначить (покажіть структурно) закономірності терцієвого їх співвідношення.

Побудувати на фортепіано і розв'язати характерні інтервали у тональностях A-dur, fis-moll, Es-dur, c-moll, E-dur, cis-moll, As-dur, f-moll

У тональностях до 4-х знаків в ключі утворювати гармонічні звороти з використанням обернень головних і побічних тризвуків ладу. На дані послідовності скласти мелодії.

Тема для обговорення (1 сторінка) «Роль акордів у формуванні ладової виразності».

Модуль 3

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. ХРОМАТИЗМ І АЛЬТЕРАЦІЯ. ВІДХИЛЕННЯ І МОДУЛЯЦІЯ.

Мета. Ознайомити з поняттями хроматизму та альтерації як засобів розширення ладової системи та виразності музики. Розкрити сутність відхилень як тимчасових змін тональності та їх роль у розвитку музичного матеріалу. Пояснити поняття модуляції як переходу з однієї тональності в іншу, її види та функції. Сформувати навички аналізу прикладів використання хроматизму, альтерації, відхилень і модуляцій у класичній та сучасній музиці. Показати практичне значення цих засобів для звукорежисера: створення контрасту, напруги, емоційного забарвлення та гармонійної цілісності. Розвинути слухові навички розпізнавання хроматичних і альтерованих звуків, а також відхилень і модуляцій у музичних творах. Сприяти розвитку творчого мислення через складання власних мелодій і гармонічних послідовностей із використанням хроматизму, альтерації та модуляцій.

Тема 10. Типи тональних співвідношень.

Хроматизм. Альтерація. Хроматичні інтервали та альтеровані акорди. Відхилення, модуляція, співставлення. тональність першого ступеня спорідненості. Хроматична гама. Поняття тональних співвідношень. Види співвідношень між тональностями. Паралельні (мажор–мінор), однойменні, споріднені (сусідні по квінтовому колу), віддалені. Роль тональних співвідношень у гармонічному розвитку музики. Практичне значення: інтерпретація, створення контрасту, емоційного забарвлення.

Завдання для самостійної роботи. Опрацювати методичну та наукову літературу. Записати тези у опорний конспект.

Розкрити питання:

Назвіть всі тональності найближчої спорідненості до наступних тональностей: F-dur, e-moll, A-dur, g-moll, D-dur, c-moll. В наведених прикладах визначить модуляцію (в тональності I ступеня спорідненості), яка виявляється появою знаку альтерації і тонікою нової тональності. Скласти коротку гармонічну послідовність (8–12 тактів) із використанням двох різних типів тональних співвідношень. Описати, як вони впливають на емоційне забарвлення музики. Тема для

обговорення (до 1 сторінка) «Тональні співвідношення як засіб виразності та контрасту».

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6. МЕЛІЗМИ. ТРАНСПОЗИЦІЯ. ПОЗНАЧЕННЯ АКОРДІВ В ЕСТРАДНІЙ МУЗИЦІ І ДЖАЗІ.

Мета. Ознайомити з поняттям мелізмів (форшлаг, мордент, трель, групето) та їх роллю у прикрашанні мелодії. Сформувати навички виконання та нотного запису мелізмів у різних музичних стилях. Розкрити сутність транспозиції як перенесення музичного матеріалу в іншу тональність, її практичне значення для виконавців і звукорежисерів. Ознайомити з системою позначення акордів у естрадній та джазовій музиці (літерна система, символи, скорочення). Навчити аналізувати та відтворювати акордові схеми, використовувані в популярній та джазовій практиці. Показати практичне значення цих знань для звукорежисера: робота з партитурами, акомпанементом, імпровізацією, гармонійним балансом. Розвинути слухові навички розпізнавання мелізмів, транспозицій та акордових позначень у сучасній музичній практиці. Сприяти розвитку творчого мислення через складання власних мелодій із мелізмами, транспонування музичних прикладів та використання джазових акордових символів.

Тема 11. Мелізми і їх використання у музиці

Поняття мелізмів як прикрас мелодії. Типи мелізмів. Основні види мелізмів: форшлаг, мордент, трель, групето, аподжіатура. Історичне використання мелізмів у класичній, народній та сучасній музиці. Виразні функції мелізмів: прикрашання, емоційне забарвлення, стилістичні особливості. Практичне значення – робота з виконанням, інтерпретацією та стилістичною автентичністю. Мелізми в українській народній музиці. Мелізми в західноєвропейській музиці.

Завдання для самостійної роботи. Розкрити питання: Характеристика видів мелізмів. Знайти приклади творів. Виконавський аналіз мелізматики. Скласти таблицю основних видів мелізмів із нотними прикладами та коротким описом їх звучання. Записати коротку мелодію (8–12 тактів) і додати до неї різні мелізми (форшлаг, трель, мордент). Виконати мелодію з мелізмами та без них, порівняти виразність. Обрати музичний твір (по одному різних жанрів – класичний, народний або естрадний). Визначити, які мелізми використовуються, і пояснити їх роль у виразності твору. Скласти власну мелодію з використанням щонайменше трьох різних мелізмів. Описати, як кожен мелізм змінює характер і емоційне забарвлення мелодії. Тема для обговорення (1 сторінка) «Мелізми як засіб прикрашання та стилістичної виразності музики».

Тема 12. Позначення акордів в естрадній музиці і джазі.

Особливе значення септакордів в естрадній та джазовій музиці. Використання нонакордів, ундецим- та терцдецимакордів. Дві системи позначення акордів в естрадній музиці та джазі - ступенева та літерно-цифрова. Сім видів септакордів та їх позначення у ступеневій системі. Додавлені та альтеровані тони. Літерна

система позначення акордів (C, Dm, G7 тощо). Символи та скорочення у джазовій практиці (maj7, m7, dim, aug, sus4). Відмінності між класичною та естрадно-джазовою нотацією. Використання акордових символів у партитурах, лід-аркушах та імпрровізації. Практичне значення – читання акордових схем, робота з ансамблем, імпрровізаційні практики.

Завдання для самостійної роботи. Дати визначення літерної системи позначення акордів. Скласти таблицю основних джазових символів (maj7, m7, dim, aug, sus4) з поясненням. Записати акордову послідовність у літерній системі (наприклад: C – Am – Dm – G7). Виконати її на фортепіано або у програмі для нотного набору. Побудувати на фортепіано гармонічні звороти з використанням септакордів та їх обернень. Виконати гармонічний аналіз музичних творів: Р.Шуман. Альбом для юнацтва (7, 9, 18, 24) Визначити лади у народних піснях. Грати ці пісні на фортепіано (див. приклади у зб. В.Хвостенко, стор.230-239). Грати на фортепіано мажорні та мінорні хроматичні гами з назвою звуків від основних та проміжних ступенів звукоряду. Обрати джазовий стандарт або естрадну пісню. Визначити систему позначення акордів у партитурі. Пояснити, як акордові символи допомагають музикантам у швидкому читанні та імпрровізації. Скласти власну гармонічну схему з використанням джазових акордів (наприклад: Cmaj7 – Fm7 – Bb7 – Ebmaj7). Описати її виразні особливості. Тема для обговорення (1 сторінка) «Від класики до джазу: особливості нотної нотації».

Тема 13. Транспозиція.

Значення транспозиції в музиці. Способи транспозиції. Поняття транспозиції як перенесення музичного матеріалу в іншу тональність. Види транспозиції: діатонічна, хроматична. Практичне значення транспозиції для виконавців і звукорежисерів. Використання транспозиції у вокальній, інструментальній та ансамблевій практиці. Транспозиція як засіб адаптації музики до різних виконавських умов.

Завдання для самостійної роботи. Дати визначення транспозиції. Описати основні види транспозиції та їх відмінності. Записати коротку мелодію (8–12 тактів) у тональності C-dur. Транспонувати її у тональність D-dur та порівняти звучання. Обрати музичний твір і визначити, чи використовувалася транспозиція у його виконанні. Пояснити, з якою метою вона була застосована. Скласти власну мелодію та транспонувати її у дві різні тональності. Описати, як змінилася виразність і зручність виконання. Написати коротке есе (1 сторінка) на тему: «Адаптаційна функція транспозиції у виконавській практиці». Виконати транспозицію у тональності першого ступеня спорідненості самостійно обраних відомих народних пісень.

6.2 Структура освітнього компоненту

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма		заочна форма	
	ус	зо	у	о
	у тому числі		у тому числі	

		Л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.Звук. Мелодія. Метро-ритм.												
Тема 1. Музичний звук. Його властивості. Нотне письмо.	4	1	1			2	4	1				3
Тема 2.Мелодія	4	1	1			2	4					4
Тема 3. Метр. Ритм. Темп.	5	1	1			3	5		1			4
Разом за змістовим модулем 1	13	3	3			7	13	1	1			11
Змістовий модуль 2.Лад. Лади народної музики.												
Тема 4. Лад. Тональність	6	1	1			4	6		1			5
Тема 5.Лади народної музики	7	2	2			3	7	1				6
Разом за змістовим модулем 2	13	3	3			7	13	1	1			11
Змістовий модуль 3.Інтервали поза ладом і в ладу												
Тема 6. Інтервали	10	1	1			8	10	1				9
Тема7. Інтервали в умовах ладу	12	2	2			8	12					12
Разом за змістовим модулем 3	22	3	3			16	22	1				21
Змістовий модуль 4.Акорди поза ладом і в ладу												
Тема 8.Акорди поза ладом	12	1	1			10	12		1			11
Тема 9.Акорди в ладу	12	2	2			8	12	1				11
Разом за змістовим модулем 4	24	3	3			18	24	1	1			22
Змістовий модуль 5.Хроматизм і альтерація. Відхилення і модуляція.												
Тема 10.Типи тональних співвідношень	6	1	1			4	6					6
Разом за змістовим модулем 5	6	1	1			4	6					6
Змістовий модуль 6. Мелізми. Транспозиція. Позначення акордів в естрадній музиці і джазі.												
Тема 11. Мелізми і їх використання у музиці.	4	1	1			2	4		1			3
Тема 12.Позначення акордів в естрадній музиці та джазі	4	1	1			2	4					4
Тема 13. Транспозиція	4	1	1			2	4					4
Разом за змістовим модулем 6	12	3	3			6	12		1			11
Усього годин	90	16	16			58	90	4	4			82

7. Організація аудиторної роботи

Назва теми	денна форма		заочна форма	
	лекц.	практ.	лекц.	практ.
Тема 1. Музичний звук. Його властивості. Нотне письмо.	1	1	1	
Тема 2. Мелодія	1	1		
Тема 3. Метр. Ритм. Темп.	1	1		1

Тема 4. Лад. Тональність	1	1		1
Тема 5. Лади народної музики	2	2	1	
Тема 6. Інтервали	1	1	1	
Тема7. Інтервали в умовах ладу	2	2		
Тема 8. Акорди поза ладом	1	1		1
Тема 9. Акорди в ладу	2	2	1	
Тема 10. Типи тональних співвідношень	1	1		
Тема 11. Мелізми і їх використання у музиці.	1	1		1
Тема 12. Позначення акордів в естрадній музиці та джазі	1	1		
Тема 13. Транспозиція	1	1		
Усього годин	16	16	4	4

8. Самостійна робота

Назва теми	Години	
	Денна форма навчання.	Заочна форма навчання
Тема 1. Музичний звук. Його властивості. Нотне письмо.	2	3
Тема 2. Мелодія	2	4
Тема 3. Метр. Ритм. Темп.	3	4
Тема 4. Лад. Тональність	4	5
Тема 5. Лади народної музики	3	6
Тема 6. Інтервали	8	9
Тема7. Інтервали в умовах ладу	8	12
Тема 8. Акорди поза ладом	10	11
Тема 9. Акорди в ладу	8	11
Тема 10. Типи тональних співвідношень	4	6
Тема 11. Мелізми і їх використання у музиці.	2	3
Тема 12. Позначення акордів в естрадній музиці та джазі	2	4
Тема 13. Транспозиція	2	4
Усього годин	58	82

Методичні рекомендації

Курс «Теорія музики» є теоретичною базою всіх спеціалізацій в навчальних закладах культури. Він повинен розширити музичний світогляд здобувачів освіти, збагатити їх загальнокультурний рівень, сприяти розвитку професійних навичок. Мета самостійної роботи сприяти глибшому засвоєнню теоретичного матеріалу. Розвивати навички аналітичного мислення та музичного слуху. Формувати уміння застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності (аналіз, інтерпретація, створення музики). Виховувати самостійність, відповідальність та творчу ініціативу здобувачів.

Викладання предмету включає як лекційну так і практичну частини. Слід підкреслити необхідність надання курсу переважно практичної спрямованості. Теоретичний матеріал, не втрачаючи свого фундаментального значення, повинен стати допоміжним елементом у системі навчання. Виходячи з цього, викладач повинен поєднувати викладання теоретичних положень, правил з їх практичним

закріпленням у вигляді виконання різних вправ, ілюстраціями конкретними музичними прикладами.

Музичні приклади доцільно підбирати з репертуару, який студенти виконують на заняттях спеціального, додаткового музичного інструменту, диригуванні, оркестру, вивчають на сольфеджію тощо. Слід також використовувати найкращі зразки народної, західноєвропейської, української та сучасної музики.

Особливу увагу потрібно приділити елементарному аналізу музичних творів, що вивчаються на заняттях з предметів спеціалізації.

На заняттях необхідно поєднувати різні форми роботи - письмові, усні вправи, вправи за фортепіано. Завдання можуть виконуватись як в класі, так і вдома.

Рекомендовано впроваджувати принцип індивідуалізації навчання, враховуючи ступінь попередньої підготовки студентів.

Організаційні принципи

Завдання узгоджуються з темами кожного модуля дисципліни.

Врахування рівня підготовки студентів (базові та ускладнені завдання).

Орієнтація на майбутню професійну діяльність (звукорежисера, виконавства, педагогіка).

Поєднання теорії з практикою (аналіз та виконання).

Самоконтроль. Перевірка власних знань.

Основні форми самостійної роботи

Конспектування лекційного матеріалу та опрацювання рекомендованої літератури.

Виконання вправ з інтервалів, акордів, ладів, ритмічних структур.

Аналіз музичних творів (визначення тональності, ладових особливостей, гармонічних функцій).

Творчі завдання: складання мелодій, гармонічних послідовностей, транспозиція, використання мелізмів.

Підготовка до контрольних заходів.

9. Методи навчання в курсі «Теорія музики»

1. Пояснювально-ілюстративний або інформаційно-рецептивний.

Використовується під час викладення загальної інформації в таких темах:

1. Історія створення нотного письма.
2. Мелодія.
3. Виникнення ладів. Лади народної музики.
4. Виразне значення інтервалів, акордів.

2. Репродуктивний метод.

Використовується для відпрацювання практичних робіт:

- з побудови :
  1. ладів;
  2. інтервалів (в тональності і від звуку)
  3. акордів (в тональності і від звуку)
- визначення вивчених елементів музичної мови у технічних вправах;

- транспонування мелодій.

3. Метод проблемного викладу.

Використовується для викладу тем:

1. Розв'язання інтервалів в ладу.
2. Характерні інтервали.
3. Тритони.
4. Розв'язання тризвуків, септакордів.

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає освітній компонент

Інструменти та обладнання: музичні інструменти фортепіано, бібліотечний фонд, комп'ютерне та програмне забезпечення, мультимедійні засоби у сфері музичної діяльності.

Аудиторний фонд:

- навчальний корпус
- точки бездротового доступу до мережі інтернет
- нотна бібліотека, її структура: читальний зал, абонемент навчальної літератури та нотної літератури;
- навчальні плани;
- навчально-методичні комплекси дисциплін.
- Вивчення навчального освітнього компоненту передбачає використання LMS Moodle, Google Classroom - інтегрованої комп'ютерної системи закладу вищої освіти.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Актуальні питання викладання музично-теоретичних та музично - історичних дисциплін : матеріали VI Міжнародної науково-методичної конференції, кафедра теорії музики, кафедра історії музики, 20 лютого 2021 року. Ред.-упор. Оксана Письменна. Львів : ЛНМА імені М. В. Лисенка, 2021. 188 с.
2. Бородай М., Сивик О. Теорія музики в системі професійної музичної освіти. Навчально-методичний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2012.
3. Ганзіна Т. Правила з елементарної теорії музики: навчально-методичний посібник для початкової мистецької освіти / уклад. Т.І.Ганзіна. Київ, 2020. 46 с.
4. Головей, В., & Кашаюк, В. (2022). Теоретико-методологічне підґрунтя інтерпретації музики: дослідження, аналіз, перспективи. *FineArtandCultureStudies*, (4), 12–20
5. Калашник М. Уроки елементарної теорії музики. Х., 2001
6. Майкл Пілхофер, Холлі Дей. «Теорія музики для чайників. Видавництво «Діалектика Вільямс», 2021

7. Михайловська Р. С. Послідовності інтервалів та акордів. – К.: Мелосвіт, 2013.
8. Музика в системі мистецької освіти: взаємини та протидії : матеріали Всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації у галузі мистецтвознавства, музикознавства, музичної педагогіки, м. Одеса, 15 березня – 23 квітня 2021 р. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. – 308 с.
9. Побережна Г. І., Щериця Т. В. Загальна теорія музики: Підручник. – К.: Вища школа, 2004.
10. Поляковська С. П. Довідковий матеріал з музичної грамоти. – Вінниця.: Нова Книга, 2012.
11. Смаглій Г. А., Маловик Л. В. Основи теорії музики. – Харків : Ранок, 2013.
12. Б.О. Сюта м. Київ, Україна поняття «жанровий тип» як метамовна одиниця сучасної теорії музики. Термінологічний вісник 2019, вип. 5
13. Теорія музики у таблицях: Методичний посібник-гра /Укл. Криницька Т. В., Бабенко Л. В. – К. : ДАКККіМ, 2006.

Додаткова література

1. Герасимова-Персидська Н. Музика ХХ – початку ХХІ століть: рух до нової епохи? Мистецтвознавчі записки. Київ, 2015. Вип. 28. С. 3–10.
2. Теорія музики: методичні матеріали для самостійної роботи здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр» факультетів мистецтв педагогічних навчальних закладів за спеціальністю 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) // Укл.: Олена Ярошенко. Кривий Ріг: КДПУ, 2023. 87 с.
3. Юцевич Ю. Музика. Словник-довідник. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2009.

Інтернет ресурси

1. <http://www.europeana.eu/portal> — Європейська цифрова бібліотека.
2. <http://elib.nplu.org/collection.html?id=33> – Національна парламентська бібліотека України.
3. <http://www.ukrbook.net> – Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова».
4. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
5. <http://korolenko.kharkov.com> – Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка.
6. <http://www.twirpx.com/files/art/music> – Музичне мистецтво - все для студента.
7. <http://pidruchniki.ws/> - Бібліотека українських підручників.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

1. Робоча програма перезатверджена на 20 22- 20 23н.р. **зі змінами.**

В результаті перегляду на засіданні кафедри «Мистецтво співу» робочої програми з дисципліни «Теорія музики» було внесено зміни до розділу 10 робочої програми, а саме - складено список джерел інформації з опорою на україномовні та вітчизняні посібники і підручники. Переглянуто список компетентностей і програмних результатів навчання, відповідно до «Освітньо-професійної програми «Спів» 2022 року.

Протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри А. І. Кочерга
(підпис)

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

2. Робоча програма перезатверджена на 2023- 2024н. р. **зі змінами.**

В результаті перегляду на засіданні кафедри «Мистецтво співу» робочої програми з дисципліни «Теорія музики», було зроблено редагування тексту програми.

Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри А. І. Кочерга
(підпис)

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

3. Робоча програма перезатверджена на 2024- 2025н. р. **зі змінами.**

В результаті перегляду на засіданні кафедри «Мистецтво співу» робочої програми з дисципліни «Теорія музики», було внесено зміни, відповідно до «Положення про робочу програму» 2024 року і освітньо-професійної програми «Спів» 2024 року.

Протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри А. І. Кочерга
(підпис)

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

4. Робоча програма перезатверджена на 2025- 2026 н. р. **зі змінами**.

В результаті перегляду на засіданні кафедри «Мистецтво співу» робочої програми з дисципліни «Теорія музики», було внесено зміни, відповідно до Навчального плану 2025 року, змінно шифр спеціальності на титульному аркуші, до Розділу 10 додано Google Classroom.

Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри А. І. Кочерга
(підпис)